

INTERJÚ VAJDA SÁNDORRAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit közelebb hozza a diákokhoz. A téma olyan történelmi esemény, mely időben még közel van hozzánk – másrésztől mégis valamelyest távol esik tőlünk az a világ, amelyről az interjúalany, Vajda Sándor beszél. Az óra előtti felkészülés keretében megpróbáljuk az élményeket személyessé tenni (blogírás), majd az ún. akadémikus vita módszerében megpróbálunk az osztályteremben körüljárni egy olyan etikai problémát, mely általában kívül esik a történelemóra vagy akár a történelmi kutatások körén. Mivel maga az **interjú** is elég **megrázó**, így a hozzá kapcsolódó feladatokat is **elsősorban tizenkettedik évfolyamos középiskolásoknak ajánljuk**, akik már rendelkeznek a kellő érettséggel és forráskritikai érzékkel a témához.

A foglalkozás megvalósítható **osztályfőnöki** órán (1956-os forradalomról való osztálytermi megemlékezés), **etikaórán**, s természetesen **történelemórán** is.

Nevelési célok:

A tanuló családtagjain keresztül tájékozódik a megélt és megírt történelem különbözőségeiről. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja. Megismeri és elítéli a totális kommunista diktatúra emberiség elleni bűneit. Átértzi a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Magyar Dolgozók Pártja (MDP), népköztársaság, ÁVH, besúgó hálózat, ügynök, egypártrendszer, pártállam, intervenció.

Személyek: Rákosi Mátyás, Rajk László, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál, Bibó István.

Topográfia: Recsk, Hortobágy, az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei, Mosonmagyaróvár. 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen).

Érvek gyűjtése feltevések mellett és ellen, az érvek kritikai értékelése. Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása.

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (interjú megtekintése, fiktív blog írása irányított szempontok alapján)
- A videóhoz kapcsolódó ún. akadémikus vita lebonyolítása
- Házi feladat (opcionálisan szorgalmi házi feladat)

A tananyagegységet **szóbeli értékelés** zárhatja.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. A foglalkozás előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően: Nézzék meg a tanulók a Vajda Sándorral készült interjút!

Az alábbi képek az abban említett eseményekhez kapcsolódnak. A képek felhasználásával szerkesszenek a tanulók mai blogbejegyzést – mintha csak 1956 szemlélőjeként ma internetes naplót vezetne. A bejegyzéseket a diákok a legjobbakat töltsék fel egy újonnan létrehozott, hangsúlyozottan fiktív netes oldalra!

A blogbejegyzés szövegében az alábbiak közül legyen egy-egy megemlítve:

- Konkrét dátum (esetleg időjárási viszonyok)
- Egy korabeli esemény, mely a helyszínen történt
- Egy korabeli jelkép vagy skandált szöveg
- Egy korabeli, jellemző ruhadarab

Az orosz könyvek maradványai elborítják az utcát. Teréz (Lenin) körút az Oktogon felől a Dohnányi Ernő (Szófia) utca felé nézve. (Kép forrása: Fortepan.hu)

Kossuth Lajos utca 20. Szovjet Kultúra Háza. (Kép forrása: Fortepan.hu)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Üllői út a Ferenc körút felé nézve, balra a Kilián laktanya, előtte Maléter Pál T-34/85 harckocsija. (Kép forrása: Fortepan.hu)

Ékszerüzlet Budapesten a forradalom napjaiban (Kép forrása: Fortepan / Budapest Főváros Levéltára. Levéltári jelzet: HU.BFL.XV.19.c.10)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Fecske (Lévai Oszkár) utca a Déri Miksa utcai kereszteződésnél. Harcképtelenné tett ISU-152-es szovjet rohamlőveg. (Kép forrása: Fortepan.hu)

Kossuth Lajos tér, a Munkásmozgalmi Intézet (egykor Kúria, ma Néprajzi Múzeum) épülete. (Kép forrása: Fortepan.hu)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

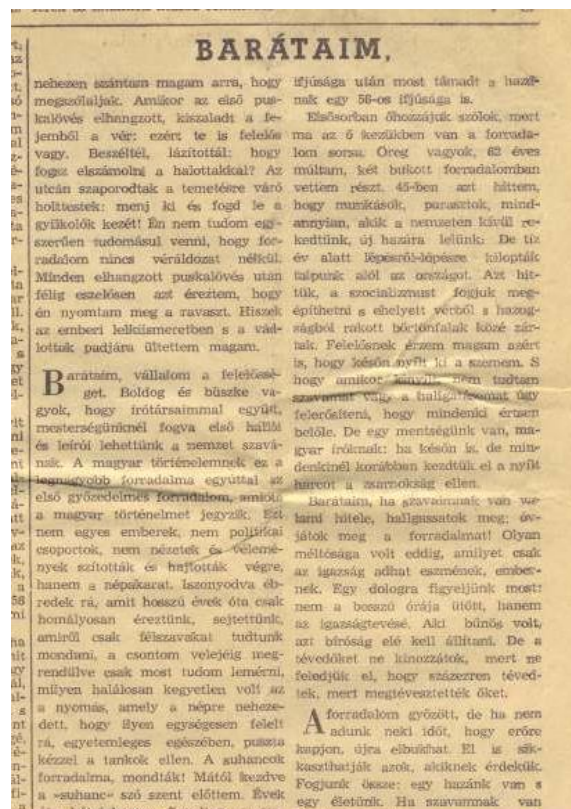
56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

III. A foglalkozás

Rendezzenek ún. **akadémikus vitát** a tanulók az **1956-os népítéletekről**, melyekről az interjúalany is beszél! Használhatják a mellékelt forrásokat is, de ha mélyebben szeretnék a témát érinteni, illetve annak erkölcsi vonatkozását, adhatjuk előzetes feladatnak, hogy nézzenek utána a népítéletek mértékének. (Érdeemes hozzá megnézni a Dömötör Zoltánnal illetve a Fogarasi Judittal készült interjút is!)

Meglincselt ÁVH-s százados a Lenin körút - Aradi utca sarkán. (1956. október 31-én)

Déry Tibor nyílt levele, a "Barátaim" címmel az Irodalmi Újság 1956. november 2-i számában jelent meg.

(Képek forrása: <http://archivkiallitasok.archivportal.hu/56>)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Az akadémikus vita lépései a következők:

A tanulókat négyfős csoportra osztjuk. Minden csoporton belül az egyik pár a népitételek mellett, a másik pár a népitételek ellen van. (Az álláspontot mi adjuk meg, például sorsolással.) Minden pár az álláspontjának megfelelően listát készít az érvekről, melyeket elmond, s feljegyzi az ellenérveket is. Ezután a párok tagjai keresnek egy másik csoportot, s az azonos álláspontot képviselő pár egyik tagjával összeülnek, s egyeztetik a listát. Mindketten feljegyzik az új érveket és ellenérveket. Az eredeti párok ismét megkeresik egymást, majd lefolytatják a vitát a csoportjuk ellentétes nézeteket képviselő tagjaival. Mindkét oldal összegzi az elhangzottakat írásban, kiemelve a legfontosabb érveket és ellenérveket.

IV. Házi feladat

Tervezzenek emlékművet / emlékfalat az 1956-ban helytálló orvosoknak és ápolóknak!

Szorgalmi feladat: Olvassanak utána a **Köztársaság tér alatti kazamaták legendájának!** Az egyik tanuló készítsen rövid, tömör összefoglaló prezentációt az olvasottakról osztálytársainak, s számoljon is be az összegyűjtött információkról! Próbáljon meg válaszolni arra a kérdésre, hogyan keletkeznek a történelmi legendák! (+ Milyen 1956-os legendákat és mítoszokat ismer még?)

(Kiindulásnak: <http://www.origo.hu/foto/multimedia/20141022-a-kazamatak-rejtelye.html>)

Kazamaták után kutatnak a Köztársaság téren (Kép forrása: Fortepan.hu)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.